

ΘΕΜΑΤΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ – Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ – 2000

ΚΕΙΜΕΝΟ

Γιάννης Ρίτσος, Η Σονάτα του Σεληνόφωτος

(απόσπασμα)

[Ανοιξιάτικο βράδι. Μεγάλο δωμάτιο παλιού σπιτιού. Μια ηλικιωμένη γυναίκα, ντυμένη στα μαύρα, μιλάει σ' έναν νέο. Δεν έχουν ανάψει φως. Απ' τα δυο παράθυρα μπαίνει ένα αμείλικτο φεγγαρόφωτο. Ξέχασα να πω ότι η Γυναίκα με τα Μαύρα έχει εκδώσει δυο-τρεις ενδιαφέρουσες ποιητικές συλλογές θρησκευτικής πνοής. Λοιπόν, η Γυναίκα με τα Μαύρα μιλάει στον Νέο]:

Άφησέ με νάρθω μαζί σου. Τι φεγγάρι απόψε!
Είναι καλό το φεγγάρι, — δε θα φαίνεται που ασπρίσαν τα μαλλιά μου.
Το φεγγάρι θα κάνει πάλι χρυσά τα μαλλιά μου.
Δε θα καταλάβεις.

5 Άφησέ με νάρθω μαζί σου.

Όταν έχει φεγγάρι μεγαλώνουν οι σκιές μες
στο σπίτι,
αόρατα χέρια τραβούν τις κουρτίνες,
ένα δάχτυλο αχνό γράφει στη σκόνη του
πιάνου
λησμονημένα λόγια — δε θέλω να τ' ακούσω.
Σώπα.

10 Άφησέ με νάρθω μαζί σου
λίγο πιό κάτω, ως τη μάντρα του
τουβλάδικου,
ως εκεί που στρίβει ο δρόμος και φαίνεται
13 η πολιτεία τσιμεντένια κι αέρινη,
ασβεστωμένη με φεγγαρόφωτο,

33 Το ξέρω πως καθένας μονάχος πορεύεται
στον έρωτα,
μονάχος στη δόξα και στο θάνατο.

35 Το ξέρω. Το δοκίμασα. Δεν ωφελεί.
Άφησέ με νάρθω μαζί σου.

37 Τούτο το σπίτι στοίχειωσε, με διώχνει —
θέλω να πω έχει παλιώσει πολύ, τα καρφιά
ξεκολλάνε,
τα κάδρα ρίχνονται σα να βουτάνε στο κενό,

σκιές σφίγγονται από μίαν αβάσταχτη μετάνοια, σχεδόν οργή, όχι τόσο για τη ζωή, όσο για την άχρηστη εξομολόγηση. Ακούτε; Το ραδιόφωνο συνεχίζει).

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

1. Η "Σονάτα του Σεληνόφωτος", όπως και οι περισσότερες συνθέσεις της *Τέταρτης Διάστασης*, έχει στοιχεία θεατρικού έργου. Να τα εντοπίσετε στο απόσπασμα που σας δίνεται και να εξηγήσετε τη λειτουργία τους.

Μονάδες 15

2. Πώς λειτουργεί το φεγγάρι σε σχέση με τη γυναίκα και το χώρο, εσωτερικό και εξωτερικό, στον πρόλογο, στις δύο πρώτες στροφές (στίχοι 1-9) και στον επίλογο;

Μονάδες 20

3. Ποιος είναι ο συμβολισμός των πραγμάτων στους στίχους 37-43 (τούτο το σπίτι . . . πολυθρόνα) και με ποια εκφραστικά μέσα δίνεται;

Μονάδες 20

4. Να σχολιάσετε τη στάση του Νέου στον επίλογο.

Μονάδες 25

5. Σε ποια χαρακτηριστικά της πολιτείας δίνει έμφαση ο Γ. Ρίτσος στους στίχους 219-227 του κειμένου και σε ποια ο Γ. Γεραλής στο ποίημά του "Οι πολυάνθρωπες οι πολιτείες" που ακολουθεί.

Μονάδες 20

Γιώργος Γεραλής, Οι πολυάνθρωπες οι πολιτείες (απόσπασμα)

Οι πολυάνθρωπες οι πολιτείες
ωραίες το βράδυ,
μέσα σε λάμπες πολύχρωμες
κανένα φως,
στο βουητό το αδιάκοπο
ήχος κανένας,
σε αναρίθμητα πρόσωπα
μόρφη καμιά.
Ωραίες το βράδυ,
με την απέραντη μοναξιά
στο κινούμενο πλήθος,
πόση ξεκούραση,
μιλάς δε σ' ακούνε,
γνέφεις κι εκείνοι ονειρεύονται,
το ποτάμι κυλά
καθρεφτίζοντας άστρα διαλυμένα,
προσωπεία από τη μια

κι από την άλλην όχθη.

.....
Χέρια που δέρνονται μεθυσμένα,
μάτια ανεξερεύνητα, δεν τα προφταίνεις
κι οι συναντήσεις συμπτωματικές και δίχως
μιαν οποιαδήποτε συνέχεια, όπως
οι γνωριμίες στις κλινικές.

ΡΟΜΒΟΝ